

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ



250764



รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior

Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents

โดย

นายประทีป พิษทองกลาง

นางพินนภา แสงสาคร

นางสาววิพิมพ์ เสนางค์

นางญาตาวิมินทร์ พิษทองกลาง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททุนวิจัยนวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2553

จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)



รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior

Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents

โดย

นายประทีป พีชทองกลาง
นางพิณนภา แสงสาคร
นางสาวรวีพิมพ์ เสนาวงศ์
นางญาตาวิมินทร์ พีชทองกลาง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล เชียงใหม่

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททุนวิจัยนวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2553

จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการทุนวิจัยนวมินทร์ เป็นรูปแบบการขยายผลการวิจัยที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติให้ความสำคัญ โดยนำแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ทางการวิจัย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระปรีชาสามารถด้านการวิจัยและการประดิษฐ์คิดค้น

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โดยทุนวิจัยนวมินทร์ ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการดำเนินการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2553 ขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทางวิชาการที่ได้กรุณาตรวจสอบรายงานการวิจัยและให้คำแนะนำทางวิชาการที่ดีแก่คณะผู้วิจัยตลอดมา

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและผู้บริหารสถานศึกษาค้นแบบที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบริหารจัดการในสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จที่เสียดสีเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบเนื้อหาและรูปแบบการวิจัย ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการวิจัย ขอบใจนักศึกษาที่ตั้งใจและมีความอุทิศสละกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยทุกครั้ง

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นนี้ จะเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ให้แพร่หลาย และเกิดประโยชน์แก่เยาวชนมากยิ่งขึ้นต่อไป

คณะผู้วิจัย

นายประทีป พืชทองกลาง

นางพินณา แสงสาคร

นางสาวรวีพิมพ์ เสนาวงศ์

นางญาตาวิมินทร์ พืชทองกลาง

ชื่อโครงการวิจัย

(ภาษาไทย) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

(ภาษาอังกฤษ) Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents

ผู้รับทุน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย

นายประทีป พืชทองกลาง หัวหน้าโครงการวิจัย

นางพัฒนา แสงสาคร ผู้ร่วมวิจัย

นางสาวรววิพิมพ์ เสนาวงศ์ ผู้ร่วมวิจัย

นางญาตาวิมินทร์ พืชทองกลาง ผู้ร่วมวิจัย

บทคัดย่อ

250764

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ และ 4) เพื่อประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาของนักศึกษา กลุ่มทดลอง

การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 700 คน 2) การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 25 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษา นักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 32 คน และ 4) การประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษากลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบฯ สมุดบันทึกพอเพียง 99 วัน พอเพียงเพื่อพ่อ แบบสังเกตการเรียนรู้ และแบบประเมิน

250764

พฤติกรรมของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และค่า t-test Paired Sample ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้านคือ พฤติกรรมการกิน การดู การใช้ชีวิตและพฤติกรรมการฟัง พบว่า มีประเด็นที่เป็นปัญหา 3 ข้อ คือ 1)การใช้เวลาที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ 2) การใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ได้รับ และ 3) ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคนิยมสูง

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น มี 4 ขั้นตอน คือ สนุก สติ ดำเนิน และสาระ โดยอาศัยปัจจัย 4 ประการ คือ 1)ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2)สถานการณ์ 3) สื่อการสอน และ 4) สมาชิก เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีประสิทธิผลโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้

3. นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ อยู่ในระดับมาก

4. นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้ นักศึกษากลุ่มทดลองยังมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน 4 ด้านเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

สำหรับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น ไปใช้ต้องยึดกรอบแนวคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สมดุล 4 มิติ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ต้องสามารถสร้างความสนุก ปลูกศรัทธา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึกและเพิ่มสาระของเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้จนเป็นวิถีชีวิต วิธีการคิดกับตนเองได้

ABSTRACT

250764

The purposes of this research were 1) to survey consumption behavior of undergraduate students in Chiang Mai, 2) to study and develop learning provision model for develop right consumption behavior according to the philosophy of Sufficiency Economy for adolescents, 3) to try out the learning model, and 4) to assess consumer behavior by intelligence of the students tested group.

The research is divided into four phases: 1) The survey consumption behavior of undergraduate students in Chiang Mai. The Sample were 700 students, 2) The study and development of learning provision model for developing right consumption behavior based on the philosophy of Sufficiency Economy for adolescents. The 25 experts for evaluation and the possibility of a learning management model, 3) Try out the learning model for developing consumer behavior by intelligence of the students. Experimental group was 32 students, and 4) to assess consumer behavior by intelligence of the students tested group.

The research materials included 1) assumption behavior survey, 2) appropriateness and possibility assessment scale, 3) consistency assessment scale, 4) 99 days sufficiency diary, 5) learning observation scale, and 6) the students' opinion. The collected data were analyzed by using mean, standard deviation, percentage, t-test and t-test Paired Sample.

The results found:

1. The survey consumption behavior of undergraduate students in Chiang Mai in 4 phases were the eating, seeing, life living and listening behavior. It showed 3 problems: 1) The time using was not beneficial and constructive, 2) Spending on income received, and 3) Lack of critical thinking skills in a highly consumer behavior,

2. 4 steps of the model of learning to develop consumption behavior based on the philosophy of Sufficiency Economy for adolescents were fun, consciousness,

250764

realize and substance. Based on 4 main factors: 1) the philosophy of sufficiency economy, 2) situation, 3) teaching materials, and 4) membership. They were the tool for learning that effective assessment of an expert. It was appropriate and feasible in most and could be used.

3. Experimental group students were knowledgeable, understanding and application of the philosophy of sufficiency economy before and after learning showed the different classes. Statistically significant at the 0.01 level. And student opinion on management style and learn on high levels.

4. Experimental group students had behavior by understanding the philosophy of sufficiency economy based on high levels. The score after the event with a score was higher than the previous event and was statistically significant at 0.01 level, the students tried to change consumer behavior by understanding the philosophy of sufficiency economy was on the 4 sides. It was a better way.

What we had then, to implement the learning provision model for developing right consumption behavior according to the Philosophy of Sufficiency Economy for adolescents have the framework: 3 loops, 2 conditions, and balance 4 dimensions. Learning activities that were believed to be able to make fun of conscious awareness and promote the essence of a philosophy of going to the poorest students could be used as a way of life. Way of thinking about themselves.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. นิยามศัพท์	4
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
1.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	8
1.2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	13
1.3 การบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	17
1.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้	25
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	35
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคด้วยสติปัญญา	42
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	44
3. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภค ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่	48

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษา	51
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษา	59
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษากลุ่มทดลอง	64
บทที่ 4 ผลการวิจัย	67
ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดเชียงใหม่	68
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษา	80
ส่วนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษา	102
ส่วนที่ 4 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา	109
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	117
สรุปผลการวิจัย	118
อภิปรายผล	119
ข้อเสนอแนะ	129
บรรณานุกรม	131
ภาคผนวก	137
ประวัติคณะผู้วิจัย	160

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น	62
2	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกรบรีโภคของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีด้านพฤติกรรมกรบรีโภค (N700)	74
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกรบรีโภคของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีด้านพฤติกรรมกรบรีโภค (N700)	75
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกรบรีโภคของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีด้านพฤติกรรมกรบรีโภค (ใช้ชีวิต) (N700)	76
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกรบรีโภคของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีด้านพฤติกรรมกรบรีโภค (N700)	77
7	ผลประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น (N 25)	85
8	ผลการประเมินความสอดคล้องของคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 ท่าน	86
9	ค่าสถิติแสดงดัชนีความสอดคล้องของคู่มือการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาฯ	86
10	ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษา	87
11	เปรียบเทียบคะแนนความรู้และความเข้าใจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรี โภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น	104
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกรบรี โภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	109
14	การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรบรี โภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	110
15	ผลการประเมินปณิธานพอเพียง ตลอด 99 วันของนักศึกษา	114

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	12
2	การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	13
3	การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	15
4	ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถาบันศึกษา	16
5	กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	47
6	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น	83